2026/1561

17.7.2026 г.

РЕШЕНИЕ (ЕС) 2026/1561 НА СЪВЕТА

от 29 юни 2026 година

относно създаването на програмата за изследвания на Изследователския фонд за въглища и стомана, многогодишните технически насоки за тази програма, многогодишните финансови насоки за управление на активите на Изследователския фонд за въглища и стомана и за отмяна на решения 2003/77/ЕО и 2008/376/ЕО

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Протокол № 37 относно финансовите последици от изтичането на срока на Договора за ЕОВС и Изследователския фонд за въглища и стомана, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 2, втора алинея от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като взе предвид становището на Европейския парламент ([1]),

като има предвид, че:

(1) За целите на Протокол № 37 относно финансовите последици от изтичането на срока на Договора за ЕОВС и Изследователския фонд за въглища и стомана, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, в съответствие с Решение (ЕС) 2026/1545 на Съвета ([2]) Комисията управлява активите на ЕОВС в ликвидация и след приключване на ликвидацията – активите на Изследователския фонд за въглища и стомана (заедно наричани „активите“).

(2) С Решение 2008/376/ЕО на Съвета ([3]) бе създадена програмата за изследвания на Изследователския фонд за въглища и стомана (наричана по-нататък „програмата“). Програмата следва да допринася за увеличаване на публичните и частните инвестиции в научни изследвания и иновации в държавите членки, като по този начин спомага за постигането на обща цел за инвестиции в научни изследвания и иновации от поне 3 % от брутния вътрешен продукт на Съюза.

(3) За тази цел и в съответствие с целите на програмата за изследвания, работните програми следва надлежно да бъдат съобразени с променящите се нужди на политиката и с приоритетите на Съюза, определени в съобщенията на Комисията „Компас за конкурентоспособността на ЕС“, „Пактът за чиста промишленост: Съвместна пътна карта за конкурентоспособност и декарбонизация“, „Европейски план за действие в областта на стоманата и металите“, и „Европейският зелен пакт“.

(4) С оглед на насърчаването на справедлив преход програмата за изследвания следва да допринася за социалното, икономическото и екологичното съживяване на регионите, в които се добиват въглища и стомана и които в особено голяма степен са засегнати от осъществявания преход в въгледобивния и стомanодобивния сектор.

(5) Използването на всички налични активи в рамките на осем години е нужно, за да се подобри привлекателността и въздействието на програмата за изследвания, да се засилят и ускорят частните инвестиции в научни изследвания и иновации, да се даде тласък на конкурентоспособността и да се ускори промишлената трансформация на стоманодобивния и въгледобивния сектор към екологичния преход и декарбонизация в предизвикателния геополитически и икономически контекст.

([1]) Становище от 19 май 2026 г. (все още непубликувано в Официален вестник).

([2]) Решение (ЕС) 2026/1545 на Съвета от 29 юни 2026 година за определяне на мерките, необходими за изпълнението на Протокол № 37 относно финансовите последици от изтичането на срока на Договора за ЕОВС и Изследователския фонд за въглища и стомана, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, и за отмяна на Решение 2003/76/ЕО (ОВ L, 2026/1545, 17.7.2026 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2026/1545/oj).

([3]) Решение 2008/376/ЕО на Съвета от 29 април 2008 г. относно приемането на програмата за изследвания на Изследователския фонд за въглища и стомана и относно многогодишните технически насоки за тази програма (ОВ L 130, 20.5.2008 г., стр. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2008/376/oj).

(6) Опитът напоследък показва, че в променящата се икономическа и финансова среда е необходима по-голяма гъвкавост и по-привлекателна финансова и техническа рамка за изпълнението на програмата за изследвания. Многогодишните технически насоки („наричани по-нататък „технически насоки“) за програмата за изследвания следва да осигурят възможност за прилагането на по-гъвкав подход към изпълнението ѝ и поради това следва допълнително да опростят достъпа до финансиране по тази програма и да увеличат до максимум ефективността и въздействието на това финансиране.

(7) Налага се Решение 2008/376/ЕО да бъде заменено, за да се опростят условията на програмите на Съюза за финансиране, по-специално като се съгласува програмата за изследвания с инструментите, които се използват по Рамковата програма на Европейския съюз за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“ (2021—2027 г.), създадена с Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета ([4]), както и тези, които ще се използват в рамките на правоприемника на посочената Рамкова програма. Необходимо е постигане на съответствие, наред с другото, във връзка с процентите на финансиране между програмите, които ще позволят допълване между различните програми в секторите, свързани с въгледобивната и стоманодобивната промишленост, което ще осигури на кандидатите безпроблемно преминаване между програмите, когато е уместно. Промените в корпоративното управление на инструментите за финансиране, както и „единният наръчник“, въведен чрез Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета ([5]), породиха необходимостта от привеждане в съответствие на техническите насоки за програмата за изследвания. Посочените изменения, в съчетание с промените в изпълнението на програмата за изследвания с цел постигане на инвестиционните цели, допълнително засилиха аргументите за замяна на Решение 2008/376/ЕО.

(8) Програмата за изследвания следва да финансира действия въз основа на открити покани за представяне на предложения. Действията следва да бъдат предимно под формата на научноизследователски проекти, обхващащи целия диапазон от равнища на технологична готовност, от ниски до високи, като се предостави възможност за по-широко участие на промишлеността, включително на малки и средни предприятия, както и публични и академични организации.

(9) С цел да се покрие рискът за Комисията и други бенефициери, свързан с несъбирането на суми, които бенефициерите дължат, и да се намали тежестта за кандидатите във връзка с предоставянето на банкови гаранции, е целесъобразно да се разшири използването на взаимозастрахователния механизъм, създаден с Регламент (ЕС) 2021/695, като се включи програмата за изследвания.

(10) С Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета ([6]) бе създаден Центърът за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността (наричан по-нататък „Центърът за иновации“). Като събира и анализира информация за иновативни техники Центърът за иновации допринася *inter alia* за свеждането до минимум на замърсяването, за декарбонизацията, за ефективното използване на ресурсите и за кръгова икономика, която използва по-малко или по-безопасни химикали във връзка с дейностите, обхванати на посочената директива. С цел да се осигури мониторинг на технологичния прогрес и да се оценят ползите за околната среда и компромисите за промишлената трансформация в Съюза периодичните доклади от изследователските проектите по програмата за изследвания следва да се споделят с Центъра за иновации за информационни цели.

(11) За да се гарантира, че всички налични активи ще бъдат използвани в рамките на осем години, следва да се актуализират инвестиционните цели на дейностите по управлението на активите. Активите следва да се инвестират, за да се запази и когато е възможно, да се увеличи тяхната стойност с цел да се покрият нуждите от ликвидни средства, произтичащи от поканите за представяне на предложения за финансиране. Останалите аспекти на дейностите по управление на активите следва да бъдат коригирани, за да бъдат приведени в съответствие с актуализираните инвестиционни цели.

([4]) Регламент (ЕС) 2021/695 на Европейския парламент и на Съвета от 28 април 2021 г. за създаване на Рамковата програма за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“, за определяне на нейните правила за участие и разпространение на резултатите и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1290/2013 и (ЕС) № 1291/2013 (ОВ L 170, 12.5.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/695/oj).

([5]) Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 на Европейския парламент и на Съвета от 23 септември 2024 г. за финансовите правила, приложими за общия бюджет на Съюза (ОВ L, 2024/2509, 26.9.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([6]) Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността и от отглеждането на селскостопански животни (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/75/oj).

(12) Многогодишните финансови насоки (наричани по-нататък „финансовите насоки“) следва да позволят гъвкав подход по отношение на техническите аспекти на изпълнението и следва да определят подходящи инвестиционни инструменти за постигането на инвестиционните цели. Правилата, които се отнасят до начина, по който се осъществяват инвестициите, по-точно свързаните с принципите на разпределение на активите, с допустимите инвестиции и екологичните, социалните и управленските аспекти, са с технически характер. По отношение на други портфейли, управлявани от Комисията, по принцип те биха били определени в съответствие с правилата за делегиране на правомощия по изпълнението на бюджета, посочени в Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Следователно на Комисията следва да бъде позволено да взема решения относно разширяването на обхвата на допустимите инвестиции с оглед на включването на други класове активи и инвестиционни операции в съответствие с инвестиционната стратегия и цели, както и на валути на други развити икономики, както са изброени в списъка на Международния валутен фонд и подлежат на хеджиране на валутния риск в съответствие с тези правила. Наред с това, за да се приведат финансовите насоки, които са приложими за екологични, социални и управленски инвестиции, в съответствие с приложимите правила за други портфейли, които управлява, на Комисията следва също така да бъде позволено да определя подробни финансови насоки.

(13) С оглед на осигуряването на финансова прозрачност на държавите членки следва да се предоставя годишен доклад, съдържащ информация относно управленските дейности по активите, които са осъществени в съответствие с финансовите насоки, включително информация относно разпределението на активите по различните класове активи, и обяснение на евентуални сериозни промени в стратегическото разпределение на активите.

(14) Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 е приложим по отношение на програмата за изследвания.

(15) За да се вземат предвид различните начини на участие на участниците, по-специално в научноизследователските и иновационни дейности, следва да бъде възможно да се декларира като допустим разход участието в натура от трети лица чрез дерогация от член 193, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. За да се стимулира оползотворяването на резултатите, приходите, генерирани от това оползотворяване, не следва да се считат за постъпление от съответното действие чрез дерогация от член 195, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.

(16) В съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета ([7]) и Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета ([8]), Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета ([9]) и Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета ([10]), финансовите интереси на Съюза трябва да се защитават посредством пропорционални мерки, включително предотвратяване, разкриване, коригиране и разследване на нередности и измами, събиране на изгубени, недължимо платени или неправилно използвани средства и, когато е целесъобразно, с налагане на административни санкции. В съответствие, по-специално, с регламенти (ЕС, Евратом) № 883/2013 и (Евратом, ЕО) № 2185/96 Европейската служба за борба с измамите (OLAF) може да извършва разследвания, включително проверки и инспекции на място, за да установи дали е налице измама, корупция или друга незаконна дейност, засягаща финансовите интереси на Съюза. В съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1939 Европейската прокуратура е компетентна да разследва и да осъществява наказателно преследване на измами и други престъпления, засягащи финансовите интереси на Съюза, както е предвидено в Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета ([11]).В съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 всички лица или субекти, получаващи средства от Съюза, следва да бъдат задължени да оказват пълно сътрудничество за защита на финансовите интереси на Съюза, да предоставят необходимите права и достъп на Комисията, на OLAF, на Европейската сметна палата и когато е целесъобразно – на Европейската прокуратура, и да гарантират, че всички трети лица, участващи в изпълнението на средства на Съюза, предоставят равностойни права.

([7]) Регламент (ЕС, Евратом) № 883/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 11 септември 2013 г. относно разследванията, провеждани от Европейската служба за борба с измамите (OLAF), и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1073/1999 на Европейския парламент и на Съвета и Регламент (Евратом) № 1074/1999 на Съвета (ОВ L 248, 18.9.2013 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj).

([8]) Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95 на Съвета от 18 декември 1995 г. относно защитата на финансовите интереси на Европейските общности (ОВ L 312, 23.12.1995 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj).

([9]) Регламент (Евратом, ЕО) № 2185/96 на Съвета от 11 ноември 1996 г. относно контрола и проверките на място, извършвани от Комисията за защита на финансовите интереси на Европейските общности срещу измами и други нередности (ОВ L 292, 15.11.1996 г., стр. 2, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj).

([10]) Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 г. за установяване на засилено сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура (ОВ L 283, 31.10.2017 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj).

([11]) Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 г. относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj).

(17) С цел да се осигурят еднакви условия за прилагането на настоящото решение на Комисията следва да бъдат предоставени изпълнителни правомощия по отношение на някои решения относно одобряването на финансирането за изследователски проекти. Тези правомощия следва да бъдат упражнявани в съответствие с Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета ([12]).

(18) Решение 2003/77/ЕО ([13]) на Съвета и Решение 2008/376/ЕО следва да бъдат отменени.

(19) От съображения за опростяване е целесъобразно техническите и финансовите насоки да бъдат обединени.

(20) С оглед на осигуряването на последователно прилагане на програмата за изследвания през 2026 г., Решение 2008/376/ЕО следва да продължи да се прилага по отношение на финансирането на действия, произтичащи от предложения, които са подадени в рамките на покани за представяне на предложения, публикувани до 31 декември 2026 г.

(21) За по-голяма яснота на правилата, които са приложими по отношение на действията, е целесъобразно прилагането на настоящото решение да бъде отложено до 1 януари 2027 г.,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Предмет

С настоящото решение се установява програмата за изследвания на Изследователския фонд за въглища и стомана (наричана по-нататък „програмата за изследвания“) и се определят целите на програмата и нейният бюджет, и многогодишните технически насоки (наричани по-нататък „техническите насоки“) и многогодишните финансови насоки (наричани по-нататък „финансовите насоки“) за управление на активите на Европейската общност за въглища и стомана (ЕОВС) в ликвидация и след приключване на ликвидацията, на активите на Изследователския фонд за въглища и стомана (наричани заедно „активите“).

Член 2

Определения

За целите на настоящото решение се прилагат следните определения:

1) „въглища“ означава всяко от следните:

   а) антрацитни въглища, включително въглищата от висок и среден клас „А“ (суббитуминозни въглища), съгласно определението в Международната система за кодификация на въглищата, съставена от Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации;

   б) брикети от антрацитни въглища;

   в) кокс и полукокс, получен от антрацитни въглища;

   г) лигнитни въглища, включително въглищата от нисък клас „С“ (или ортолигнитни въглища) и от нисък клас „В“ (или металигнитни въглища) съгласно определението в Международната система за кодификация на въглищата, съставена от Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации;

   д) кокс и полукокс, получен от лигнитни въглища;

   е) нефтоносни шисти;

2) „правен субект“ означава всяко от следните:

   а) физическо лице;

([12]) Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията (ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

([13]) Решение 2003/77/ЕО на Съвета от 1 февруари 2003 г. за установяване на многогодишни финансови насоки за управление активите на ЕОВС при ликвидация и при завършване на ликвидацията, управлението на активите на Изследователския фонд за въглища и стомана (ОВ L 29, 5.2.2003 г., стр. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2003/77(1)/oj).

б) юридическо лице, учредено и признато в това си качество съгласно правото на Съюза, националното или международното право, което има правосубектност и способност да действа от свое име, да упражнява права и да поема задължения;

в) субект, който няма правосубектност, както е посочено в член 200, параграф 2, буква в) от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509;

3) „резултат от действие“ означава всеки материален или нематериален резултат от дадено действие, например данни, знания или ноу-хау, независимо от неговата форма или характер и от това дали може, или не може да бъде защитен, както и всички свързани с него права, включително правата върху интелектуалната собственост;

4) „стомана“ означава всяко от следните:

а) суровини за производство на чугун и стомана;

б) необработен чугун (включително горещ метал) и феросплави;

в) необработени или полуготови продукти от желязо, обикновена стомана или специална стомана (включително продукти за повторна употреба и повторно валцуване);

г) готови изделия от желязо, обикновена стомана или специална стомана, получени чрез гореща обработка (с покритие или без покритие, с изключение на стоманени отливки, изковки или продукти на праховата металургия);

д) крайни продукти от желязо, обикновена стомана или специална стомана (с покритие или без покритие);

е) продукти от първия етап от обработка на стоманата, които могат да подобрят конкурентната позиция на железните и стоманените продукти, посочени в букви а)—д);

ж) метален скрап и стоманени отпадъци, предназначени за рециклиране и преработка;

5) „оползотворяване“ означава използването на резултатите от действията в дейности, различни от обхванатите от съответното действие, включително внедряване.

Член 3

Цели на програмата

1. Програмата за изследвания подпомага конкурентоспособността на секторите, свързани с въгледобивната и стомано-добивната промишленост, като предоставя подпомагане за съвместни научни изследвания с насоченост към промишлеността в тези сектори, включително приложения с двойна употреба.

2. По програмата за изследвания се предоставя подпомагане така за екологично чисти революционни технологии в стомanодобива, което допринася за изпълнението на целите за неутралност по отношение на климата в Съюза и укрепва стратегическата автономност на Съюза по веригата за създаване на стойност в стомanодобивния сектор. По програмата за изследвания се предоставя също така подпомагане за изследователски проекти за управление на справедливия преход на бивши въглищни мини или въглищни мини в процес на закриване, както и свързаната с това инфраструктура и регионите, в които се намират, и по-специално тези, които са изправени пред сериозни социални, икономически или екологични предизвикателства, произтичащи от прехода във въгледобивния и стомanодобивния сектор.

3. Програмата за изследвания насърчава оползотворяването и иновациите, включително изпитването и пилотното внедряване на нови методи, за да се повиши пазарната значимост на резултатите от научните изследвания и да се увеличи техният потенциал за мащабно внедряване. Тя също така насърчава решения, които дават възможност за търговска реализация и могат да бъдат приложени в промишлен мащаб.

4. Програмата за изследвания съответства на политическите, научните и технологичните цели на Съюза и допълва дейностите, осъществявани в държавите членки.

5. Програмата за изследвания подпомага взаимодействия с други имащи отношение програми и инструменти за финансиране, с които се цели ускоряване на технологичните разработки за достигане на етапа на внедряване.

6. Програмата за изследвания подпомага изследователски проекти, насочени към целите, определени в член 4 за въгледобивния сектор и в член 5 за стомanодобивния сектор.

Член 4

Изследователски цели за въгледобивния сектор

1. Изследователските проекти имат за цел да ускорят прехода до 2050 г. към неутрална по отношение на климата икономика на Съюза с цел подпомагане на постепенното излизане от употреба на изкопаемите горива, и по-специално на въглищата, подпомагане на социалното, икономическото и екологичното съживяване на въгледобивните региони, разработване на алтернативни дейности в бивши миннодобивни обекти и избягване или прилагане на мерки за отстраняване на щетите за околната среда, причинявани от въглищни мини в процес на закриване, бивши въглищни мини и регионите, в които се намират въглищни мини.

2. Обръща се специално внимание на затвърждаването на водещата роля на Съюза в управлението на прехода, включително промяната на предназначението, на бивши въглищни мини и свързаната с въглищата инфраструктура чрез технологични и нетехнологични решения, като наред с това се подкрепят технологичният и нетехнологичният трансфер. Изследователските дейности, осъществявани за такива цели, осигуряват осезаеми ползи за климата и околната среда в съответствие с целта за неутралност по отношение на климата до 2050 г.

3. В изследователските проекти се вземат под внимание въпросите, свързани с безопасността във въглищните мини в процес на закриване и бившите въглищни мини, с цел подобряване условията на труд, здравословните и безопасни условия на труд, както и проблемите с околната среда, оказващи отрицателно въздействие върху здравето.

4. Изследователските проекти имат за цел да бъде отстранено въздействието върху климата, атмосферата, водата и почвите, оказвано от въглищни мини в процес на закриване и бившите въглищни мини.

5. Изследователските проекти предвиждат:

а) нови и подобрени технологии за избягване на замърсяването на околната среда, като изтичането на метан и свързаните емисии на парникови газове и замърсяването на подземните води, от въглищни мини в процес на закриване, бивши въглищни мини и техните околности, включително атмосферата, земята, почвите и водите;

б) решения за управление и повторно използване на минните отпадъци, подобряване на кръговостта и възстановяване на околната среда, и

в) технологии за възстановяване и опазване на обектите от дългосрочни последици.

Член 5

Изследователски цели за стоманодобивния сектор

1. Изследователските проекти имат за цел да развиват, демонстрират и подобряват устойчивите и нисковъглеродни процеси за производство на стомана и довършителни процеси с оглед на повишаване на качеството на продуктите, увеличаване на производителността и намаляване на стратегическите зависимости.

2. Изследователските проекти са съсредоточени върху разработването на усъвършенствани, устойчиви и нисковъглеродни продукти от стомана и свързаните водещи пазари, които изпълняват изискванията на ползвателите на стомана, като в същото време понижават емисиите и въздействието върху околната среда в съответствие с целите на Директива 2003/87/ЕО ([14]), Директива 2010/75/ЕС и Регламент (ЕС) 2024/1781 ([15]) на Европейския парламент и на Съвета.

3. Изследователските проекти осигуряват възможности за съхраняването на ресурсите, опазването на екосистемите и прехода към кръгова икономика и разглеждат въпроси, свързани с безопасността, както при производството, така и при използването на стомана.

4. Изследователските проекти отделят специално внимание на непрекъснатото развиване на умения, които са приспособени към развитието на сектора към новите процеси с нулеви нетни въглеродни емисии, подобряването на условията на труд, и насърчаването на високи стандарти за здраве и безопасност и устойчив поминък.

5. Изследователските проекти ускоряват използването на цифрови технологии, включително изкуствен интелект и машинно самообучение, в производството и използването на стомана.

([14]) Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2003/87/oj).

([15]) Регламент (ЕС) 2024/1781 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екопроектиране за устойчиви продукти, за изменение на Директива (ЕС) 2020/1828 и Регламент (ЕС) 2023/1542 и за отмяна на Директива 2009/125/ЕО (ОВ L, 2024/1781, 28.6.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj).

Член 6

Бюджет

1. Финансовият пакет на програмата за изследвания за периода 1 януари 2027 г. — 31 декември 2034 г. се състои от следното:

а) всички суми от годишното разпределение, които са предоставени на Изследователския фонд за въглища и стомана вследствие на анулирането на бюджетни задължения;

б) всички оставащи активи и печалби, реализирани чрез останалите активи; и

в) сумите на предходни годишни разпределения, които до момента на са били включени в бюджета.

2. Поемат се задължения за целия финансов пакет на програмата за изследвания чрез четири работни програми, обхващащи годините 2027 и 2028, 2029 и 2030, 2031 и 2032, и 2033 и 2034. В работните програми се предвиждат ежегодни покани за представяне на предложения в съответствие с член 10.

Член 7

Допустимост

1. Всеки правен субект, установен на територията на държава членка, може да участва в програмата за изследвания и да кандидатства за финансова помощ.

2. Всеки правен субект, установен в държава кандидатка, може да участва в програмата за изследвания, без да получава финансова помощ, освен ако не е предвидено друго в съответните европейски споразумения и протоколите към тях или в решенията на различните съвети за асоцииране.

3. Всеки правен субект, установен в трета държава, може да участва в програмата за изследвания въз основа на индивидуални проекти, без да получава финансова помощ, при условие че подобно участие е в интерес на Съюза.

Член 8

Изпълнение и финансово участие

1. Програмата за изследвания се изпълнява в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 при пряко управление от Комисията чрез изпълнителните агенции.

2. Финансирането по програмата за изследвания се предоставя под формата на безвъзмездни средства в съответствие с Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, с изключение на финансирането на действия, необходими за доброто и ефективно управление на програмата за изследвания, като например оценка и подбор на предложения, мониторинг и оценка, проучвания, обединяване на финансираните изследователски проекти в клъстери или обвързването им в мрежи.

Член 9

Сигурност за изследователските проекти, засягащи двойна употреба

1. Изследователските проекти, засягащи двойна употреба, които се осъществяват по програмата за изследвания, отговарят на приложимите национални правила за сигурност, включително правилата за защита на класифицираната информация на ЕС от неразрешено разкриване, и спазват всеки друг приложим правен акт на Съюза и национален правен акт.

2. Когато е необходимо, предложенията включват самооценка по отношение на сигурността, в която се посочват всички въпроси, свързани със сигурността, и се описва подробно по какъв начин ще се подходи към тези въпроси, така че да се изпълнят изискванията на приложимото право на Съюза и национално право.

3. Когато е необходимо, Комисията прилага процедура за проверка на сигурността по отношение на предложенията, които пораждат въпроси, свързани със сигурността. Правните субекти, участващи в изследователски проект, засягащ двойна употреба, осигуряват защита срещу неразрешено разкриване на класифицирана информация на ЕС, която е използвана или генерирана при действието. Преди началото на съответните дейности те представят доказателство, че служителите или структурите са получили съответно разрешение за достъп до класифицирана информация от съответните национални органи по сигурността.

4. Ако с класифицираната информация на ЕС трябва да боравят независими външни експерти, преди номинирането им се изисква те да са получили съответното разрешение за достъп до класифицирана информация.

5. Когато е целесъобразно, Комисията може да извършва проверки за сигурност.

6. Предложенията или действията, които не отговарят на правилата за сигурност съгласно настоящия член, се отхвърлят или прекратяват по всяко време. Държавите членки се уведомяват за прекратяването на изследователски проекти, засягащи двойна употреба, които не отговарят на тези правила.

ГЛАВА II

Технически насоки

Член 10

Покани за представяне на предложения

1. Два пъти годишно се публикуват покани за представяне на предложения. Съдържанието и публикуването на поканите за представяне на предложения са в съответствие с член 197 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.

2. Предложенията са съобразени с изследователските цели, установени в членове 4 и 5, и когато е приложимо, с приоритетните цели, изброени в условията на поканата за представяне на предложения.

3. За да се обхване цялата верига за създаване на стойност, работните програми се разработват така, че да обхващат целия диапазон от равнища на технологична готовност, от ниски до високи, и включват изследвания „от долу нагоре“ и проекти от различен мащаб, за да се гарантира участието на широк кръг заинтересовани страни.

4. Процедурата по подбор, предоставяне и оценяване на предложения се провежда в съответствие с членове 201, 202 и 203 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 съответно.

5. За целите на член 153, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 комисията за оценка е съставена от независими външни експерти, освен в надлежно обосновани случаи.

Член 11

Безвъзмездни средства

1. Проектите, базирани на избраните предложения, са предмет на споразумение за безвъзмездни средства. Споразумението за безвъзмездни средства спазва корпоративния образец на споразумение за безвъзмездни средства, изготвен от Комисията, като се отчита, ако е уместно, естеството на съответните дейности.

2. Бенефициерите изпълняват действията в съответствие с условията и задълженията, предвидени в настоящото решение, Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 и в споразумението за безвъзмездни средства.

Член 12

Проценти на финансиране

1. За всички дейности, финансирани по дадено действие, се прилага единен процент на финансиране за това действие. Максималният процент на финансиране за отделно действие по програмата за изследвания се определя в условията на поканата за представяне на предложения.

2. До 100 % от общите допустими разходи за дадено действие по програмата за изследвания могат да бъдат възстановени.

В случай обаче на правни субекти, чиято правна форма ги определя като такива със стопанска цел, или чиято цел по закон или според техния устав предвижда разпределяне на печалба на техните акционери или индивидуални членове, до 70 % от общите допустими разходи за действие по програмата за изследвания могат да бъдат възстановени.

Независимо от първа и втора алинеи, за малките и средни предприятия мога да бъдат възстановени до 100 % от общите допустими разходи за действие по програмата за изследвания.

Член 13

Непреки разходи

1. Непреките допустими разходи са в размер на 25 % от общите преки допустими разходи, с изключение на преките допустими разходи за подизпълнение, финансова подкрепа за трети лица и всякакви единични разходи или еднократни суми, които включват непреки разходи.

Когато е целесъобразно, непреките допустими разходи, включени в единични разходи или еднократни суми, се изчисляват в съответствие с първа алинея.

2. Независимо от параграф 1, ако това е предвидено в условията на поканата за представяне на предложения, непреките допустими разходи могат да се декларират под формата на еднократна сума или единични разходи.

Член 14

Допустими разходи

1. Чрез дерогация от член 193, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 разходите за ресурси, предоставени от трети лица посредством участие в натура, са допустими до размера на общите преки допустими разходи на третото лице.

2. Чрез дерогация от член 195, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509 приходите, генерирани от оползотворяването, не се считат за приходи, генерирани от действието.

Член 15

Управление на резултатите от действието

Бенефициерите управляват резултатите от своите действия в съответствие със задълженията, посочени в условията на поканата за представяне на предложения и в споразумението за безвъзмездни средства.

Член 16

Използване на взаимозастрахователния механизъм

Вноските във взаимозастрахователния механизъм, създаден в съответствие с член 37 от Регламент (ЕС) 2021/695, покриват риска, свързан със събирането на суми, които бенефициерите дължат, и се считат за изпълняващ изискванията за гаранция на член 155 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. От бенефициерите не се приемат, нито им се налагат допълнителни гаранции или обезпечения.

Член 17

Технически доклади

1. Бенефициерите изготвят периодични технически доклади по всички изследователски проекти. Тези доклади описват осъществения технически напредък през референтния период. Те се споделят за информационни цели с Центъра за иновации за промишлена трансформация и емисии от промишлеността, създаден съгласно член 27а от Директива 2010/75/ЕС.

2. При приключване на работата по проекта бенефициерите предоставят на Комисията окончателен технически доклад, в който се дава оценка на въздействието и експлоатацията на резултатите от изследователския проект. Комисията публикува пълния доклад или резюме в зависимост от стратегическата значимост на изследователския проект.

Член 18

Окончателен преглед на дейностите

1. След приключването на програмата за изследвания Комисията прави окончателен преглед на дейностите и представя своите заключения под формата на доклад. Посоченият доклад се изпраща на Комитета по въглища и стомана.

2. Комисията може да назначи независими висококвалифицирани експерти, които да съдействат при окончателния преглед на дейностите.

ГЛАВА III

Финансови насоки

Член 19

Финансови насоки

1. Активите се управляват по такъв начин, че да осигуряват годишните и полугодишните плащания в рамките на годишното разпределение на средства за финансиране на съвместни изследвания в секторите, свързани с въгледобивната и стоманодобивната промишленост. Годишните и полугодишните плащания се финансират с нетните приходи от инвестициите и с парични средства, генерирани чрез продажба на част от активите, до размера на годишното разпределение на средства.

2. Когато сметне за целесъобразно, Комисията преразглежда членове 20 – 26. За тази цел Комисията оценява отново действието и ефикасността на финансовите насоки и когато сметне за целесъобразно, предлага изменения.

Член 20

Използване на финансовите средства

1. Активите на ЕОВС в ликвидация, които включват както портфейла от кредити, така и нейните инвестиции, се използват, както е необходимо, за да се покрият оставащите задължения на ЕОВС в ликвидация, свързани с нейните неизплатени заеми, нейните задължения, произтичащи от предишни оперативни бюджети или всякакви непредвидени пасиви.

2. Активите, които не са необходими за изпълнението на останалите задължения на ЕОВС в ликвидация, се инвестират благоразумно от Комисията в съответствие с избрания инвестиционен хоризонт, посочен в член 21, и се използват за финансиране на научни изследвания в секторите, свързани с въгледобивната и стоманодобивната промишленост.

Член 21

Инвестиционен хоризонт, инвестиционна цел и праг за поемане на риск

1. Активите се инвестират, за да се запази и когато е възможно, да се увеличи стойността на тези активи с оглед на покриването на необходимостта от ликвидни средства вследствие на поканите за представяне на предложения за финансиране (наричано по-нататък „инвестиционната цел“). Инвестиционната цел се преследва в рамките на инвестиционния хоризонт и се постига при осигуряване на висока степен на доверие.

2. Активите се управляват в съответствие с пруденциалните правила и с принципите на добро финансово управление, както и в съответствие с правилата и процедурите, установени от счетоводителя на Комисията и с рамката на Комисията за управление на риска.

3. Инвестиционната цел се изпълнява чрез прилагане на пруденциална инвестиционна стратегия, основана на диверсификация сред допустимите класове активи, географски области, емитенти и падежи (наричана по-нататък „инвестиционната стратегия“). В рамките на инвестиционната стратегия се вземат предвид инвестиционният хоризонт и размерът на оставащите активи и се гарантира, че нужните средства са на разположение в достатъчно ликвидна форма и в необходимия момент.

4. Инвестиционната стратегия се изразява под формата на стратегическо разпределение на активите, с което се определят примерни целеви разпределения на средствата за различните категории допустими финансови активи.

5. Комисията отразява стратегическото разпределение на активите в стратегически целеви показател (наричан по-нататък „целевият показател“), спрямо който се съпоставят резултатите от активите.

6. Комисията определя инвестиционната стратегия и целевия показател в съответствие с правилата за делегиране на правомощия по изпълнението на бюджета, посочени в член 60 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509. Ако активите се инвестират само в разплащателни банкови сметки и срочни депозити, инвестиционен целеви показател и инвестиционна стратегия не се изискват.

7. Комисията може да изменя инвестиционната стратегия и целевия показател в случай на:

а) промяна на икономическите условия, която е надлежно обоснована от съответните документи;

б) съществена промяна в нуждите и състоянието на допринасящите инструменти; или

в) значителна промяна в оценките на входящите или изходящите потоци.

Процедурата за изменение на инвестиционната стратегия е същата като за първоначалното ѝ определяне.

8. Инвестиционната стратегия се изготвя, като се вземат предвид инвестиционният хоризонт и толерантността на активите по отношение на риска.

Член 22

Принципи за разпределение на активите и допустими инвестиции

1. За да бъдат намалени инвестиционните рискове, се осигурява достатъчна диверсификация сред всички класове активи и в рамките на всички класове активи. По принцип колкото по-рисков или по-малко ликвиден е активът, толкова по-слабо концентрирана трябва да бъде експозицията.

2. Активите могат да получат експозиция към различните класове активи и диверсификация чрез инвестиции в предприятия за колективно инвестиране или продукти, търгувани на борсата.

3. Активите се инвестират само в следните класове активи, които се деноминират в евро:

а) активи на паричния пазар;

б) ценни книжа с фиксиран доход;

в) регулирани колективни инвестиции в дългови и капиталови инструменти.

4. Активите получават експозиция към класовете активи, посочени в параграф 3, чрез инвестиции в следните инструменти или чрез участие в следните операции:

а) депозити;

б) инструменти на паричния пазар и фондове на паричния пазар, които предлагат дневна ликвидност, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1131 на Европейския парламент и на Съвета ([16]);

в) дългови инструменти, като облигации, менителници и полици, и секюритизирани инструменти в съответствие с опростените, прозрачни и стандартизирани критерии, определени в Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета ([17]);

г) предприятия за колективно инвестиране, обхванати от Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ([18]), включително фондове, търгувани на организирани пазари, които инвестират в капиталови или дългови инструменти, при които максималните загуби не могат да надвишат инвестираните суми;

д) споразумения за обратно изкупуване съгласно принципа, установен в член 215, параграф 2 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509;

е) насрещни споразумения за обратно изкупуване;

ж) кредитни операции с ценни книжа с признати системи за клиринг, включително Clearstream и Euroclear, или с водещи финансови институции, специализирани в този вид операции.

5. Деривати под формата на форуърдни и фючърсни договори и суапове се използват единствено за целите на ефективното управление на портфейла, а не с цел спекулация или засилване на позициите. Дериватите могат да се използват за коригиране на продължителността, за редуциране на кредитния риск или на друг приложим риск или за промени в разпределението на активите в съответствие с инвестиционната стратегия.

6. Активите могат да бъдат инвестирани в ликвидни активи на паричния пазар и облигации, деноминирани в щатски долари, които са емитирани от суверенни и наднационални образувания, ако са инвестирани единствено за целите на диверсификацията и на експозицията на друга крива на лихвения процент. Всички валутни рискове се хеджират чрез подходящо използване на суапове или други инструменти за валутно хеджиране в съответствие с параграф 5.

7. В съответствие с правилата за делегиране на правомощия по изпълнението на бюджета, посочени в член 60 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, Комисията може да разшири обхвата на допустимите инвестиции, за да включи други класове активи и инвестиционни операции, които са в съответствие с инвестиционната стратегия и цели, както и валути на други развити икономики според списъка на Международния валутен фонд и подлежащи на хеджиране на валутния риск. Всяко решение да бъдат включени нови класове активи или инвестиционни операции или парични единици на други развити икономики се подкрепя с обосновка за всеки клас активи, операция или валута, в която се указва по какъв начин разширените възможности за инвестиране ще подобрят резултатите на активите. Тази обосновка включва оценка на необходимия оперативен капацитет в подкрепа на тези разширени възможности за инвестиране.

([16]) Регламент (ЕС) 2017/1131 на Европейския парламент и на Съвета от 14 юни 2017 г. относно фондовете на паричния пазар (ОВ L 169, 30.6.2017 г., стр. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1131/oj).

([17]) Регламент (ЕС) 2017/2402 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2017 г. за определяне на обща рамка за секюритизациите и за създаване на специфична рамка за опростени, прозрачни и стандартизирани секюритизации, и за изменение на директиви 2009/65/ЕО, 2009/138/ЕО и 2011/61/ЕС и регламенти (ЕО) № 1060/2009 и (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 347, 28.12.2017 г., стр. 35, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/2402/oj).

([18]) Директива 2009/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби относно предприятията за колективно инвестиране в прехвърлими ценни книжа (ПКИПЦК) (ОВ L 302, 17.11.2009 г., стр. 32, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/65/oj).

Член 23

Екологични, социални и управленски съображения

1. Инвестиционната стратегия се изпълнява, като се отдава приоритет на екологични, социални и управленски инвестиции, когато има на разположение такива и е възможно, при условие че съответстват на критериите за управление на риска.

2. Комисията може да определи подробните насоки, приложими по отношение на екологичните, социалните и управленските инвестиции, в съответствие с правилата за делегиране на правомощия по изпълнението на бюджета, посочени в член 60 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509.

Член 24

Трансфер в общия бюджет на Съюза за посрещане на задълженията за плащане на Изследователския фонд за въглища и стомана

Нетните приходи от инвестирането на активите и паричните суми, генерирани от продажбата на част или на посочените активи, се прехвърлят от ЕОВС в ликвидация и след като завърши ликвидацията, от активите на Изследователския фонд за въглища и стомана, когато е необходимо, за да се посрещат задълженията за плащане от бюджетната линия, насочена към изследователски програми за секторите, свързани с въгледобивната и стоманодобивната промишленост.

Член 25

Оставащи суми

Всички неизразходвани или събрани суми, които остават след изпълнението на последната покана за представяне на предложения, се предоставят на разположение на Изследователския фонд за въглища и стомана и се използват изключително за научни изследвания в секторите, свързани с въгледобивната и стоманодобивната промишленост.

Член 26

Счетоводни и управленски процедури

1. Управлението на фондовете се включва в годишните отчети, изготвяни за ЕОВС в ликвидация, а след като завърши ликвидацията, в годишните отчети за активите на Изследователския фонд за въглища и стомана. Тези отчети се основават на счетоводните правила, приети от счетоводителя на Комисията в съответствие с член 80 от Регламент (ЕС, Евратом) 2024/2509, и се представят в съответствие с тях, като се отчита специфичното естество на ЕОВС в ликвидация, а след като завърши ликвидацията, на активите на Изследователския фонд за въглища и стомана. Отчетите се одобряват от Комисията и се проверяват от Сметната палата. Комисията ангажира външни фирми, за да извършат годишен одит на нейните отчети.

2. По отношение на активите на ЕОВС в ликвидация и след като завърши ликвидацията – активите на Изследователския фонд за въглища и стомана, Комисията осъществява управленските дейности, посочени в членове 20—26, в съответствие с вътрешните правила и процедури на Комисията.

3. Комисията изготвя ежегодно подробен годишен доклад относно управленските дейности, извършени съгласно членове 20—26 и го изпраща на държавите членки. В годишния доклад Комисията включва информация относно използването на различните класове активи, относно причините за своя избор да инвестира в конкретни класове активи, както и относно наблюдаваните резултати за всеки клас активи.

ГЛАВА IV

Преходни и заключителни разпоредби

Член 27

Решение за одобряване на финансирането на някои изследователски проекти

Комисията приема акт за изпълнение относно одобряването на финансирането на изследователски проекти, при които предвижданата сума на участието на Съюза по програмата за изследвания е по-голямо или равно на 5 млн. евро.

Този акт за изпълнение се приема в съответствие с процедурата по разглеждане, посочена в член 28, параграф 3.

Член 28

Управление на програмата за изследвания и процедура на комитет

1. Комисията управлява програмата за изследвания. Тя се подпомага от технически и консултативни групи със съответния експертен опит, които се създават с решение на Комисията

2. Комисията се подпомага от Комитета по въглища и стомана. Този комитет е комитет по смисъла на Регламент (ЕС) № 182/2011.

3. При позоваване на настоящия параграф се прилага член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011.

4. Когато становището на комитета трябва да бъде получено по писмена процедура, тази процедура се прекратява без резултат, ако в рамките на срока за даване на становище председателят на комитета вземе такова решение или обикновено мнозинство от членовете на комитета отправят такова искане.

Член 29

Отмяна и преходни мерки

Решения 2003/77/ЕО и 2008/376/ЕО се отменят.

Въпреки това, Решение 2008/376/ЕО продължава да се прилага по отношение на финансирането на действия, произтичащи от предложения в резултат на покани за представяне на предложения, публикувани до 31 декември 2026 г.

Когато е необходимо, всички оставащи задачи на Комитета по въглища и стомана, създаден с Решение 2008/376/ЕО, които са свързани с действията, посочени във втора алинея от настоящия член, се поемат от Комитета по въглища и стомана, посочен в член 28 от настоящото решение.

Член 30

Влизане в сила и прилагане

Настоящото решение влиза в сила на двадесетия ден след публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

То се прилага от 1 януари 2027 г.

Съставено в Люксембург на 29 юни 2026 година.

За Съвета

Председател

M. MOUSHOUTTAS